

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Bonæ, puræ, simplicis, Figuræ. Symbola. Comparata Dexteræ. Oculi. Alia Symbola. Ex Veteri. Novo. Patribus, & aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

TITULUS XV. I N T E N T I O.

§. I.

*Bone, puræ, simplicis,
Figuræ, & Symbola.
Comparatur dexteræ.*

Oblivioni datur dexteræ mea. Pf. 136. Quidquid fit propter vitam æternam, dexteræ operatur: finistrum verò est, quidquid propter gaudia transitoria, aut optatur, aut agitur. Et in oblivionem venit dexteræ sinistra, cum virtutis amor, & consuetudo, superaverit. S. Prosper hic.

Nesciat sinistra &c. Matth. 6. 3. Sinistra nostra dicitur, quidquid temporaliter habemus: dexteræ nostra dicitur, quidquid nobis æternum, & incommutabile Dominus pollicetur. Audi hoc confirmatum in Cant. 2. 6.

Sinistra ejus sub capite meo, & dexteræ illius complectetur me. Ità legit S. Aug. Quid autem, quia sursum erat dexteræ, deorsum sinistra? & sic complectebatur sponsus sponsam, supponens sinistram ad consolationem, imponens dexteram ad perfectionem. Audi hoc ipsum exponi in Prov. 3. 16. *Longitudo dierum, & anni vitæ, in dexteræ ejus; & in sinistra illius divitiæ, & gloria.* Longitudo illa dierum æternitas est. Quid ergo si dexteræ amplectitur, sinistra sub capite est? Quid est, *nesciat sinistra?* Id est? quando facis bonum opus, propter vitam æternam fac. Si propter solas res humanas, & solam vitam istam facis; quod facis, sinistra sola operatur: si autem propter vitam æternam operaris, dexteræ sola operatur. S. Aug. hic in Pf. 136. 5. Idem f. 60. in Evang. dexteram appellat amorem, & puram intentionem ad Deum. Dicitur manus dexteræ, quando intentio est recta. *Nesciat sinistra vanæ gloriæ.* S. Vincent. Ferr. l. 1. f. 6. Cin.

Comparatur oculo.

Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellit de laqueo pedes meos. Pf. 24. 15. Oculus actionum intentio est. Oculi ad Dominum semper habet, qui per intentionem ad amorem Dei dirigit omne, quod agit. Cujus nimirum pedes à laqueo evelluntur: quia mala actio esse non potest, cujus amor Dei origo est. Sine periculo namque via actionum curritur, cum intentio animi charitate duce gubernatur. Hugo à S. Vict. hic.

Oculi tui columbarum. Cant. 1. 14. c. 4. 1. Columba symbolum erat mutue fidelitatis conjugum; cum alter alterum pari fide respicit. *Oculi tui columbarum.* id est, fideles, quos in me solum despectis; neque agendo alium, quam me respicis. *Et ad me conversio ejus.* Cant. 7. 10. Et, velut alteruter conjux oculos à conjuge divertens, adulteræ mentis suspensionem

moveret, sic anima si oculum intentionis in aliud, quam in Deum coniciat, fidem fallere, & alijs placere se velle, ostendit. Drexelius de intent. l. 1. c. 4.

Vulnerasti cor meum - in uno oculo tuorum. Cant. 4. 9. Oculus tuus unus est, si purus est: unus est, si ad plura non est, unus est, si quodammodo simplicificatus, & strictus, & directus, in unum est; non fissus, non divulus, non sparsus, in multa. Oculus tuus unus est, si intendis, & intueris, semper in unum, & in illum unum. Denique si amoris oculus est, unus est. Gilbert. f. 30. in Cant.

Oculi ejus sicut columba super rivulos aquarum, quæ lacte sunt lotæ, & resiam juxta fluentem plenissima. Cant. 5. 12. Gregorius Nysl. observat: quod solum lac inter humida imaginem non reddat. Juxta fluentem plenissima, id est, in oculis populi. Aqua populi sunt, genes, & linguæ. Apoc. 17. 15. Sponsa igitur simplicissime cœlum, & sponsi sui oculos, spectat, ut propriam imaginem, bonamque intentionem, nulli hominum velit spectandam dare.

Si lumen, quod in te est, tenebræ sunt, ipse tenebræ quantæ erunt? Matth. 6. 23. hoc est, si ipsa cordis intentio, quæ facis, quod facis, quæ tibi nota est, sordidatur appetito rerum terrenarum, & temporalium, atque cacatur; quanto magis ipsum factum, cujus incertus est exitus, sordidum, & tenebrosum, est. S. August. l. 2. ferm. D. in monte c. 21.

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Matth. 6. 22. Est autem oculus mentis intentio: quæ, si perversa præcedit, omne opus primum est, quod sequitur; quamvis rectum esse videatur. V. Bedal. l. 1. hic. Postquam Dominus egit de operibus justitiæ, eleemosynæ, orationis, jejunijs; rectè commendat rectitudinem intentionis, quæ debet esse ad unum. Et ideo ait, *si oculus tuus;* nè intentio tua tendat partim in Mundum, partim in Deum; sed tota in Creatorem. Et ideo ipsa intentio, ut ait Albertus M. dicitur *simplex*: quia non debet habere partes, ut secundum quia propter Deum fit; & secundum quid ob vanam gloriam, & lucrum. Sylveira hic. Simplicitas interioris oculi est, non variata intentio ad diversos fines; nec præterquam unum simplicem Deum in his, quæ agit, & diligit, in præmio requirit; & ab omnibus absoluta commodis, à judicij hominum libera; laudes, & opprobria, hominum æquè pendens; solum Deum quaerit in testem, & judicem, & remuneratorem bonorum, Simon Cass. l. 7. cap. 6.

Si oculus tuus fuerit simplex. ib. Intelligendum est de oculo intentionis, ut sit sensus: lucerna, id est, illuminatrix, atque directrix, corporis tui, totius operationis tuæ, est oculus tuus, id est, ratio illuminata, vel intentio recta; quæ dirigit animam in agen-

in agendo; sicut lucerna illuminat hominem in eun. Dionys. Carthuf. hic: Sicut qui proposito premio bombardas explodunt in orbem ligneum; quò minus à centro aberrant, oculum sinistrum plerumque claudunt, sed utentes dextero: ita claudendus oculus tot humanorum respectuum, observationum &c. Solus dexter largissime aperiendus aspiciendo DEO per sinceram intentionem. Drexelius de Intent. l. 1. c. 1.

Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro &c. Luc. 9. 62. Cur, manu addicta aratro, oculus inhibetur à vano aspectu? acti oculis araremus, non manibus. Sed aratro hoc polum, non solum, profcindimus; stellas ferimus, non frumenta; Dei visionem seminamus, quæ oculis vult coli. Oculus intentio est, opus verò manus; quæ frustra infudat aratro, nisi eam oculus instruat, & ducat. Oliva l. 13. Strom. hic.

Oculus ejus. Apoc. 1. 14. Oculi ejus intentio ejus: quia autem charitas ignis, flamma ignis est nimietas charitatis &c. Galfridus Abb. conc 34.

Alia Symbola.

Ex Veteri.

Dixitq; Deus fiat lux. Gen. 1. 3. Lux primo omnium creata significat rectam mentis intentionem; quæ omnia nostra opera præire, & dirigere debet. Hugo à S. Vict.

Ambula coram me. Gen. 17. 1. Ille ambulat coram Deo, qui, quidquid facit, facit recta intentione pro Deo. Serviamus Deo in sanctitate coram ipso. S. Vincent. Ferr. f. de SSS. Trinit. *Ambula coram me.* Chaldaeus: *Serviamus coram me.*

Projiciente Moysè virgam in terram, versa est in colubrum. Ex. 4. 2. 3. 4. elevante, versa est in virgam. Bonæ, & malæ, actiones sic à nobis sunt. Et si terram spectamus, cum agimus; colubri sunt actus malitiæ venenò tincti: sin animum caelo tollamus, virga Moysis, opera celestis præmiò digna existunt. Drexelius de recta Int. l. 1. c. 1.

Sanctifica mihi omne primogenitum. Ex. 13. 2. De filiis nostris, scilicet actibus virtuosus, Deus vult sibi primogenitum offerri; hoc est, intentionem. Regula Philosophiæ: quod ultimum in executione, est primum in intentione. S. Vincent. Ferr. f. de Purif. B. V.

Decimas, & primitias tuas non tardabis reddere. Ex. 22. 29. q. d. principium, & finem; inchoationem, & consummationem, tam cogitationum, quam sermonum, vel etiam operum tuorum, Domino Deo tuo decimabis. Petrus Cellenf. l. de panib. c. 8.

In circuitu impij ambulat. Pl. 11. 9. Sed circa se recurrit sunt. Referunt omnia ad se; nihil diligunt, nihil fugiunt, vel odiunt; nisi propter se; quia se suum finem statuerunt. Sunt genus Sathan, qui circumviit terram, & perambulavit eam; qui circumit quærens quem devoret. *Jesus perambulabat, Jericho.* Luc. *Polyanth. Sacr. Tom. I.*

19. 1. *circuibat omnes civitates, & castella* Matth. 9. 35. Audis ex suis unum perambulantem in *innocentia cordis sui.* Pl. 100. 2. *Et Dominus in circuitu populi sui.* Pl. 124. 2. Circuit igitur & justus, & perambulat; sed circa Deum, circa centrum illius intellectualis spheræ; cujus centrum est ubique, circumferentia nusquam, nisi in se. Deserit se justus, nihil refert ad se, sed ad Deum; nihil amat, nihil desiderat, nisi propter DEUM: imò nec se vult esse, vel vivere, vel bene esse; nisi ad Deum, & propter Deum. Joan. Gerson tr. 9. sup. Magnif.

Spirituum ponderator est Dominus. Prov. 16. 2. Per spiritum accipe mentis cogitationem, vel voluntatem, quam Deus solus ponderat, an sit bona, an mala. 2. Spiritus significat operis intentionem. Cornelius hic.

Oleum effusum nomen tuum. Cant. 1. 2. Oleo divinæ, & puræ, intentionis, unge caput tuum, & caput operum tuorum: scilicet intentionem; quæ soli Deo placere studeas. Sitque hoc oleum sicut unguentum in capite Aaron. Pl. 132. 2. *quod descendit in barbam* usque ad oram vestimenti: ut ita principium operis ungat; ut etiam unctio perveniat ad medium, & finem, & quascunque minutissimas partes, & circumstantias actus: ut omnia, & singula, fiant ad gloriam Dei. de Ponte hic Exh. 21. §. 3.

Ecce tu pulchra es &c. Cant. 1. 14. Dicit bis, *ecce tu pulchra es*: ut ostendat, eam pulchram & interiùs, & exteriùs; in opere, & intentione. S. Thom. Aqu. hic Lect. 3.

Lava ejus sub capite meo. Cant. 2. 6. Meritò lava sponsi sub capite sponsæ, super quam caput suum reclinata sustentet, hoc est, mentis suæ intentionem; nè inclinetur, & incurvetur, in carnalia, & secularia, desideria. S. Bernardus tr. de diligendo Deo.

Vineæ florentes dederunt odorem suum. Cant. 2. 13. Singulæ vineæ, singulæ sanctorum animæ; quæ tot habent vites, quot virtutes; ex his non suam, sed Dei quærentes gloriam: alioquin non dicerentur dare odorem suum, sed vendere; si per bona opera laudis mercedem quærent. de Ponte hic Exh. 23. §. 2.

Ostende mihi faciem tuam. Cant. 2. 14. Facies animæ, quæ Deum in suis actionibus respicit, est intentio finis, quem præscribit. Ex qua, ut inquit Bernardus f. 40. in Cant. rectitudo operis, sicut ex facie pulchritudo corporis, æstimatur. *Ostende mihi faciem tuam; mihi,* inquam; non hominibus, non alijs creaturis; sed *mibi* soli: quia *mibi*, & propter me, placere debes. de Ponte hic Exh. 26. §. 3.

Sicut virgula sumi. Cant. 3. 6. Virgula comparatur sponsa propter intentionis puritatem, & proficiendi velocitatem. Richardus à S. Vict. hic.

Quam pulchri sunt gressus tui in calcamentis. Cant. 7. 1. id est, virtutum, & bonorum operum. Sicut calcamenta ornant, ac

Bbb bb 2 deco-

decorant, pedes; ita intentiones rectæ ornant, & decorant, opera nostra. S. Vincent. Ferr. l. 3. D. 1. adv.

Cognovit bos possessorem suum, & asinus prosepe Dominum sui. If. 1. 3. Cavit Deus Ex. 13. 13. nè sibi asinus offerretur; sed primogenitum asini murabis ove: quòd si non redemeris, interficies. Bovem è contra tam gratum habuit; ut eum sibi litari etiam præceperit. S. Basilius causam dat: bos Dominum suum novit, nec, præter illum, aliud quidquam spectat: asinus verò non Domini, sed præsepis, sed pabuli, & commodi sui rationem habet. Didacus Niss. D. 4. Quadr. §. 3.

Facies eorum, & penna eorum, extensa desuper. Ezech. 1. 11. Extensas suas pennas, & capita sursum erecta, habebant: Deo hac visione significante; virtute præditos oportere intentiones suas in sublime extollere, eas ad gloriam Dei exequendo. Cornelius in Prov. c. 16. v. 2.

Super quem videritis Thau, nè occidatis. Ezech. 9. 6. Idem signum istorum. Apoc. 7. 3. Thau est ultima litera Hebraici Alphabeti, sicut ω. in Græco, per quod finem Græci significant. Apoc. 1. 8. ego sum α. & ω. principium, & finis. Sic etiam Thau significat finem. Signati igitur hac litera ostendunt, quòd in suis operibus Deum ultimum finem spectaverint; seu quod usque in finem perseveraverint. Diez. conc. 4. in Com. Conf. Pontif.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Domine, salva nos! Matth. 8. 25. Tòrdo corde clamat, excitatque Christum; qui omnem intentionem in eum dirigit, & convertit. Simon Cass. l. 5. c. 2.

Rectas facite semitas ejus. Luc. 3. 4. Id est, non distortas. q. d. cavete, nè intentiones vestras ad terrena inclinentur. Hugo Card. hic. *Quomodo rectas?* quia nimirum in circuitu ambulant impij; sed rectitudo pios decet. Recurvè, atque retrogradè, instat cancri, illi viam peragrunt; qui ad seipsos amore proprio tracti continuò reflectuntur; & quocumque pergunt gressibus affectionum extra semetipsos longè exeunt: quia circa palum proprii commodi alligati sunt catenâ quâdam amoris, & cupiditatis. At è contrâ iusti rectò itinere tendunt in Deum, & magis ac magis ipsum intrant; amorisque pedibus ad ipsam, sinè quavis retorsione ad semetipsos factâ, gradiuntur. Gerson Lect. 2. super Marcum.

Nota Christus tactus in pede à Magdalena. Luc. 7. 38. in veste ab hemorrhoiisâ; in latere à Thoma Jo. 20. 27. In quo intelligitur triplex imitatio appropinquantium ad Christum: scilicet in effectu operationis bonæ, in habitu conversationis sanctæ, in tolerantia passionis acerbæ. Per pedum incessus intelligitur rectitudo operationis bonæ. *Pedes eorum pedes recti.* Ezech. 1. 7. Per vestimentum, honestas conversationis sanctæ. In vulneribus Christum contingimus,

cum ejus vulneribus ad tolerantiam armamur. S. Bonavent. in Luc. 8.

§. II.

Intentionis puræ exempla

Ex Veteri, & Novo.

Noe vir justus - cum Deo ambulavit. Gen. 6. 9. Cum stupore admiretur illius præstantiam; quomodo tantum populum, ridentem, ludificantem, subsannantem, objurgantem, despiciere, & superare poterit. Quomodo? ego dico: quia continuò ad oculum illum, qui falli, soporarique, nequit, respexit: ad hunc suæ mentis oculum direxit; atque postea hæc omnia, quasi non essent, curavit. S. Chrysost. hom. 23. in Gen.

Non pepercisti unigenito filio tuo propter me. Gen. 22. 12. q. d. quòd rem tantam fecisti, hoc inde venit; quòd me ob oculos habuisti, & respexisti: nam si aliud quidvis propositum habuisses, ab opere concepto faciliè destitisses. Didacus Niss. l. 11. c. 7.

Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est. Psalm. 53. 8. Sanct. Augustinus hic: quare inquit voluntariè? quia gratis amo, quod laudo. Laudo Deum, & in ipsa laude gaudeo.

Trabe me post te. Cant. 1. 3. Non post tua, ut quidam; qui non Deum, sed quæ Dei sunt, sequuntur, & amant. Hugo Card. Prologo in Job.

Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi. Cant. 2. 3. Non dixit, sub umbra, quam desideraveram; sed illius, quem desideraveram. S. Bernardus. q. d. se ad bene agendum non donis sponso, sed ipsius purò amore permotum fuisse.

Ordinavis in me charitatem. Cant. 2. 4. Hebr. *vexillum ejus super me charitas.* Sotomajor: q. d. sicut in acie bene ordinatâ solent milites, legiones, cohortes, & decuriae, vexillum, seu vexilliferum, intueri ad victoriam, & gloriam; sic ego sponsum meum semper amori meo, velut scopum propositum habeo; atque omnes actiones meas ad eum dirigo, & exigo: ut sint Deo gratæ, honestæ, & bene ordinatæ, & gloriâ dignæ. Cornelius hic.

Inveni, quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3. 4. Cur non dimittes? an sicut Jacob Gen. 32. 26. ut benedicat tibi? Absit. Requisivi eum, ut facerem eum regem mihi: non ob benedictionis commoda; sed propter ipsum. S. Bernardus l. 79. in Cant. ista non vult eum dimittere; & forte magis quam Patriarcha, id non vult: quia nec pro benedictione quidem. Ille enim benedictione acceptâ dimisit; hæc autem non sic. Nolo, inquit, benedictionem tuam, sed te. Escobar t. 1. mir. Chr. Obf. 5.

Manus illius - plena hyacinthis. Cant. 5. 14. quia cuncta ejus opera, quæ, propter semetipsum operatus est, hyacinthina sunt, id est, celestibus